

Uşşâk Şarkı

Reng i Ruhsârına Gülgûn Dediler

NEY

Bestekâr : Şevkî Bey

Usûlü : Ağır Aksak [9/4]

Güftekar : Üryanizâde Sait Efendi

Ren gi ruh sâ

2 rı na gül

3 gûn (SAZ) de de di ler (SAZ)

5 Şî ve i hüs

6 1. nü ne ef

6 2. zûn de de di ler (SAZ) de

8 de di ler (SAZ) Hâ li

10 şû rî de me mef tûn de de di

12 ler (SAZ) Sa na Ley lâ ba na Mec

14 nûn de de di ler

16 1.

**Reng-i ruhsârına gülgûn dediler
Şîve-i hüsnüne efzûn dediler
Hâl-i şûrîdeme meftûn dediler
Sana Leylâ bana Mecnûn dediler**

Yanaklarını, gül rengine benzettiler.
Güzel edâna, 'haddinden fazla' dediler.

E v f e r U s û l ü

*) 9 zamanlıdır.

*) Bir 4 zamanla bir 5 zamandan veya başka deyişle bir Sofyân ile ikinci şekil bir Türk Aksağı'ndan yapılmıştır (4+5=9). Sondaki 5 zamanın farklı oluşu bu usûlü Aksak'tan ayırır ve başlı başına bir kişilik kazandırır. Bu farklılık sondaki iki darbın yer değiştirmesidir. Dolayısıyla usûlün ikinci parçası olan Türk Aksağı ikinci şekildir.

*) 9/8'lik ve 9/4'lük mertebeleri kullanılmıştır. 9/4'lük mertebesine Mevlevî Evferi veya Ağır Evfer denir. Mevlevî âyinlerinin ikinci selâmlarının adeta mecburi usûlüdür. Mevlevî âyinlerinin ikinci selâmı bu usûlün ikinci kısmı olan Türk Aksağı ile başlar. Bazı Ege türkülerinde 9/2'lik mertebede görülür.

*) 9/8'lik mertebe şarkılarda, türkülerde, ilâhilerde, Trakya karakterli oyun havalarında kullanılmıştır. 9/4'lük Mevlevî Evferi âyinlerden başka, Ege yöresi efe, zeybek, türkü ve oyunlarında; Balıkesir yöresinin türkülerinde de özel karakterde kullanılmıştır.

Evfer Darb Usûlü

[9 / 8] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Ke) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 6 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hürşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Vevleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Bestekâr

Şevki Bey

[1860 - 1891]

Şevki Bey 1860 yılında Fatih'te, Kumrulumescit semtinin Pirinççi Mahallesi'nde doğdu. Babası Tarakçı Ahmed Efendi'dir. İlk öğreniminden sonra Rüştîye'ye devam etti ve buradan mezun oldu. Sesinin güzelliği ve musiki yeteneği dikkatleri çekerek Muzika-i Humayun'a alındı. Burada bulunan hocalardan, özellikle o yıllarda aynı yerde öğretmenlik yapan Hacı Arif Bey'den yararlanarak musikimizin pratik yönüne ait esaslı bilgi elde etti, Ustalaştıktan sonra sarayın fasıl topluluğunda hanendelik yapmaya başladı. İçkiye düşkünlüğü ve içki alışkanlığı bu yıllarda başlamıştır. Sarayın disiplinli hayatından sıkılarak istifa etti ve saraydan ayrıldı. Bundan sonra ölümüne kadar 'Gümrük Nezareti'nde katiplik yaptı. Yakın bir geçmişte yaşamış olmasına rağmen hayatı hakkındaki bilgilerimiz çok sınırlıdır. Yakın arkadaşı olan Ahmed Rasiin Bey bile, bir kaç paragrafın dışında geniş bilgi vermemiştir. Anlatıldığına göre ölümünden üç gün önce yeni yaptırdığı bir takım elbise giymiş, resim çektirmiş. Sonra yakın dostu olan Beylerbeyli Gümrükçü Rahmi Bey'in evine gitmiş ve aynı gece, 18 Temmuz 1891 tarihinde, daha otuz bir yaşında kalp durmasından ölmüştür. Ertesi gün cenazesi kalabalık bir toplulukla kaldırılarak, Beylerbeyi ile Kuzguncuk arasında bulunan Nakkaşbaba Mezarlığı'na defnedilmiştir. Ölümünden sonra o zamanki İstanbul gazetelerinde şu haber yayınlanmıştır: 'Hanende-i şehir Şevki Bey cumartesi gecesi, Beylerbeyi'nde Gümrükçü Rahmi Bey'in hanesinde kalp sektesinden öldü. Musikide üstad, fakat mest ü müdam (her zaman sarhoş) idi.'

'... Şevki Bey son yüz senenin yetiştirdiği en büyük şarkı bestekarlarından biridir, Hocası Hacı Arif Bey'in şarkı bestekarlığında açtığı çıkışı genişleten tamamlayan ve bunu erişilmez yüksekliğe ulaştıran Şevki Bey olmuştur. Sayın Suphi Ezgi'nin Türk Musikisi'nin nazariyelerinden bahseden kıymetli eserinin üçüncü cildinde, çeşidi yirmi beşi bulan şarkı şekillerine dair verdiği örneklerin bir kısmını Şevki Bey'inkiler teşkil eder ki, bunlarda ve diğerlerinde görülen ses, usul, geçki gibi ses mimarimize ait hususiyetler onun yaratıcı kudretinin eşsizliğine birer delildir.' Çok iyi hanende olduğunu, temiz ve güzel uslubunu çeşitli kaynaklar belirliyor. Bir süre lavta çalmaya çalıştığını, fakat başarılı olamadığını, 'Kıra ile aldığım lavtayı parçaladım. Ne yapayım akordu elimle, mızrabım kirişi ile, nağmeleri sesimle bastıramadım' dediğini Lemi Atlı naklediyor. Otuz bir yıllık bu genç ömrün, on yıllık süresi içinde ortaya koymuş olduğu bin eserden günümüze bir beste, bir yürük semai olmak üzere ikiyüz ona yakın şarkısı gelebilmiştir.

Kaynak : 'Türk Musikisi Tarihi', Dr. Nazmi Özalp